

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

סוד נעשה ונשמע

עיון בפרשת השבוע על פי המהר"ל

1. תפארת ישראל כ"ט

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמר מי גלה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע. אמר רבי חמא ב"ר חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח פרוי קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע. ההוא מינא דחזיא לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתיב אצבעתא דידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבוען אצבעתא דמא אמר ליה עמא פזיזא דקדמיתא פומא לאודנייכו אכתי בפחזותא קיימיתו ברישא איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו. אמר ליה אנן דסגינן בשלמותא כתיב בן תומת ישרים תנחם הנך אנשי דסגיין בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם ע"כ. פירוש דבר זה כי המעשה הוא שעושה מה שגוזר עליו השם יתברך שיעשה ודבר שהוא מצד השם יתברך הוא קודם מן השמיעה אשר הוא השכל שהוא מצד המקבל ולכן המלאכים מקדימים נעשה לנשמע, וכן ישראל מפני כי גזרת השם יתברך על ישראל לעשות מצותיו וישראל נבראו על דבר זה לעשות גזרת השם יתברך אשר הוא גוזר עליהם כמו המלאכים שהם נבראו לעשות שליחות בוראם ולפיכך מקדימים נעשה לנשמע דבר שהוא מצד העלה. כלל הדבר מה שהוא מחויב ומוכרח הוא קודם לדבר שאינו מחויב ומוכרח ולכך קודם העשיה לפי שהעשיה היא גזרה מן העלה מוכרחת ואלו השמיעה שהיא מצד המקבל היא אפשרית, ולכך מקדימים המלאכים נעשה לנשמע, וכן ישראל גזרת השם יתברך עליהם מוכרחת ולכך מקדימין נעשה לנשמע. ויש לך להבין דבר זה:

ועוד יש לך לדעת כי מה שהיו מקדימים ישראל נעשה לנשמע דבר זה בודאי כי אצל האדם מן הידיעה שיודע שדבר זה טוב לו לעשות נמשך המעשה ואם לא היה

יודע שטוב לו לעשות אינו עושה, ולא כן ישראל במה שהם עובדים השם יתברך עיקר עצם שלהם מה שנבראים עליו הוא לעבוד השם יתברך במעשה והידיעה בפעולה זאת נמשך אחר המעשה, אבל אצל כל האדם המעשה נמשך אחר הידיעה מפני שמן הידיעה בא המעשה ואם לא ידע אין כאן פעולה, ולפיכך צריך להקדים השמיעה אל הידיעה ואצל ישראל שהם נבראים לעבוד את בוראם הרי בבריאתם הוא המעשה והידיעה לפועל הזה נמשך אחר המעשה שיש לו לעשות. ודבר זה משתמשים בו המלאכים שכל אחד ואחד הוא נברא על דבר שהוא פעולתו, שאינו כמו האדם שהוא בעל בחירי ולא יתכן עליו לומר שהוא נברא על פועל זה, שהרי בחירי הוא לעשות איזה פועל שירצה הן לטוב הן לרע, ודבר זה אינו במלאכים רק הם נבראים על פעולתם, ולפיכך בריאתם הוא הפועל והידיעה בפועל שלהם נמשך אחר העשיה. ולפיכך כתיב קודם ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו ואחר כך כתיב לשמוע בקול דברו, שזה מורה כי הפועל קודם להם מן השמיעה. וכל זה כמו שאמרנו כי נבראו המלאכים כל אחד על פעולתו המיוחדת ובבריאה עצמו נמצא מהם המעשה והידיעה נמשך אחר המעשה. וזהו שאמרנו שם שנמשלו ישראל לתפוח וכו' הן הן הדברים אשר אמרנו לך למעלה כי קודם הוא המעשה כי על זה נבראו ודבר שעליו נבראו בודאי קודם ולפיכך נמשלו לתפוח אשר העיקר קודם ואחר זה נמשכו העלין שהם אינם עיקר רק טפלים ובשאר האילנות העלים קודמים. וזה מפני כי העלין קלים ליציאה והפרי אינו קל להוציא, ולפיכך העלין קודמים אבל התפוח יש בו כח הוצאה ביותר, ולכך מוציא פרוי קודם כמו שראוי אל דבר שהוא קודם ואחר כך הטפל שהם עליו שהם שומרי הפרי ודבר זה ראוי להבין. ... כי ישראל נבראים לעבוד את בוראם ולכך הם מקדימים נעשה לנשמע שדבר שהוא עיקר אשר הם נבראים עליו הוא קודם לדבר שאינו עיקר הוא

ההשכלה. שעיקר הוא המעשה שחפץ השם יתברך במעשה ועל זה נבראו. ומפני שהיה המין סובר כי אין ד"ז ראוי לפי הסדר כי ראוי לפי הסדר שישמע האדם דבר קודם ואח"כ ידע לעשות והם הקדימו נעשה לנשמע, היה אומר שד"ז מפני פחזות שלהם שאינם מסודרים בפעולתם. והשיב לו רבא כי הדבר הוא הפך כמו שחשב.

2. מאמרי הרא"ה עמ' 171-172:

הקדמת נעשה לנשמע זהו כחן של ישראל מאז ומעולם... כל דבר החקוק בטבע אינו צריך לשמיעה וללמוד. הדבורה בונה את תאי כוורתה בדיוק המספרי ביותר שלם, בלי שמיעה של שעורים בהנדסה, מפני שכך חקוק בטבעה. ובעולם הרוחני אין היצורים הרוחניים העליונים צריכים שמיעה לפני מפעליהם, מפני שקדושתם היא להם טבעית. רק בני אדם העלולים להיות נבוכים על ידי מהומות המדע המזויף, צריכים התאמצות לשוב אל הטבע הטהור הנפשי שלהם. ואנחנו במעמד הר סיני, בעת אשר ראש הפסגה של אמיתת הויתנו נתגלה על כללנו, בעת אשר אדון כל נגלה עלינו בערפלי טוהר ללמד לעמנו תורה ומצוות, באנו לידי המעלה העליונה הזאת, ונהיינו ישראלים טבעיים טהורים, כטבע האיתן של נשמתנו בעצם טהרה. ובשביל כך הקדמנו נעשה לנשמע, למעלה מכל התרבות המזויפת של האנושיות השוגה בהבליה והסובלת מסכולות רשעתה בשליטת האדם לרע לו, ואובדת בזה את עצמה ועצמה. ועתה אחים כולכם צעירים וזקנים, בתעופה אמיצה נשוב לאותו הטהור הנשגב שלנו. ונאמנים לעצם טבע נשמתנו, נעמוד כולנו לבצר את שבות שבותנו בארץ חיינו, על פי היסוד של הטהור והאמון העצמי. נגלה בכל מפעלי החיים הכלליים והפרטיים את אותו הרז הכמוס מכל האנושיות כולה, המתענה ביסורי כחשותה לעצמה. ובת קול תפוצץ ממרומי הקודש עוד הפעם: "מי גילה רז זה לבני? רז שמלאכי השרת משתמשים בו! וכימי עולם נענה כולנו קול אחד חוצב להבות אש: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע".